

19. november 1938, Praha. Telegram odoslaný: 14.50 hod.

Telegram zástupcu ministra zahraničných vecí I. Krna Česko-slovenskému vyslancovi Š. Osuskému do Paríža o výsledku rokovania rumunského kráľa Carola a ministra zahraničných vecí N. Comnena s britskou vládou.

Masaryk sděluje:

Král Carol¹ vzkazuje:

1. On a Comnene zde velmi rozhodně prohlásili, že Československo musí býti životaschopno a proto jest nutno, aby Anglie nás mravně, finančně a ekonomicky podporovala. Chamberlain a Halifax ho ujistili o nejlepší vůli to vyplnit.

2. Je nejvyšší čas, aby byla provedena anglo-francouzská garancie našich hranic, jinak hrozí akutní nebezpečí nepokojů na Podkarpatské Rusi, podporovaných z Polska, a na Slovensku z Maďarska². Carol zdůraznil, že Československo za nynější situace s přerušenými dopravními spoji samo východní část ČSR hájiti nemůže.

On i Comnene považují za nutné, aby hned zde i v Paříži slavnostně upozornili vlády na jejich garanční povinnosti. O tom bude král mluvit stejně energicky i v Paříži. Halifax prý čeká na notifikaci vídeňské arbitráže, která se dosud nestala.

Krno

AMZV ČR, TO, 1938, č. 1 909. Kópia, strojepis.

¹ Návšteva rumunského kráľa Carola v Londýne sa konala v dňoch 15. – 18. 11. 1938.

² V záujme posilnenia bezpečnosti spojeneckého Česko-Slovenska rumunská vláda intervenovala aj u juhoslovanskej vlády. Vyslanec J. Lípa hlásil z Belehradu: „V otázke maďarského útoku sa zásadne stanovisko juhoslovanskeho ministerstva zahraničných vecí nemení. Nie je dohoda pre prípad jej praktického prevedenia. Myslí sa, že zainteresované štáty by sa vopred dohodli. Na podnet znepokojených Rumunov Belehrad odovzdal nótu maďarskej vláde. Maďarsko však ubezpečilo, že nemyslí na zásah, čo potvrdil aj maďarský vyslanec v Belehrade. Maďarsko údajne nemá záujem o Podkarpatskú Rus. Poľsko vytýka Maďarsku, že dostatočne nepodporovalo otázku spoločnej hranice.“ – AMZV ČR, Trezorové spisy II/1, 1938, č. 170 242. Správa z Belehradu 29. 11. 1938.

21. november 1938, Praha. Telegram odoslaný: 14.00 hod.

Zástupca ministra zahraničných vecí I. Krno žiada M. Kobra, česko-slovenského vyslanca v Budapešti, aby intervenoval u maďarskej vlády vo veci porušenia viedenského arbitrážneho rozhodnutia.

Upozorníte znovu dôrazne Kányu, že

1. prohlášením ze dne 30. října maďarská vláda předem přijala arbitráž za definitivní řešení¹,
2. ve vídeňském protokolu z 2. listopadu Kányu jménem maďarské vlády toto prohlášení znovu potvrdil².

Krno

AMZV ČR, TO, 1938, č. 1912. Kópia, strojopis.

¹ Pozri ADAP, D, IV, s. 106–112, č. 99/I.² Pozri VA, Dokumenty I., s. 201–202, č. 138.

42

*21. november 1938, Budapešť. Začiatok zasadnutia: 9.30, ukončenie: 11.00 hod.**Vyhlasenie maďarskej právnej delegácie o vyhostení všetkých česko-slovenských kolonistov z odstúpeného územia a o reakcii česko-slovenskej delegácie.**Zpráva o jednáních československo-maďarské komise*

Maďarští delegáti úředne prohlásili, že vláda maďarská všechny československé kolonisty na zabraném území vyhostí. Pokud jde o kolonisty již vypuzené, dovolí jim 3 denní návrat na jejich bývalé majetky za účelem odvezení svršků. Pokud při vypuzování kolonistů byla způsobena materiální škoda, je maďarská vláda ochotna svými orgány tyto škody vyšetřit a jednati o případné náhradě¹. Československá delegace učinila všechny právní výhrady pokud jde o toto stanovisko maďarské vlády a oznámila, že dá svoji odpověď po úřadě s příslušnými československými úřady. Ihned však v této souvislosti bylo poukazováno na to, že tento svévolný postup Maďarska by mohl vésti k jistým odvetám ze strany Československa², což by bylo jistě na úkor jak celého jednání smíšené komise československo-maďarské, tak i budoucího poměru obou národů. Bylo zejména poukazováno na to, že dochází k hromadnému vypuzování československých kolonistů bez diskriminace právních titulů, na jejichž podkladě oni kolonisté svoje majetky drží, že se vypuzení stávalo orgány nepříslušnými k takovým administrativním opatřením³.

Za účelem přesného vyšetření těchto případů navrhla proto československá delegace, aby byli připuštěni k vyšetření těchto případů smíšené komise československo-maďarské podle analogie návrhu hraběte Telekiho k místní občůzce a vyšetření hranic komisemi složenými z místních zájemců při delimitování nové hranice⁴. Vzhledem k tomu, že se strany maďarské delegace bylo ihned namítáno, že odeslání takové komise mohlo by znamenati zásah do suverénních práv maďarských, bylo navrhováno, aby alespoň bylo povoleno některým členům vyslanectví nebo československé delegace, aby sám se odebral na místa, kde vůči kolonistům bylo páčáno nějaké násilí a kde byli nuceni opustiti svoje majetky, aby na místě samém vstoupil ve styk s postiženými.

Maďarská delegace vzala tento československý návrh na vědomí a vyhradila si odpověď po poradě s příslušnými maďarskými úředními místy.

Ohledně případu násilí v Kőbölku a plenění československých obchodů a podniků v Nových Zámčích prohlásila maďarská delegace, že je již zavedeno vyšetřování těchto případů a žádala ještě případné sdělení dalších podrobností⁵.

Příští schůze bude svolána na návrh československé delegace, jakmile bude mít pohromadě podrobný materiál o vypuzení a násilnostech na československých kolonistech.

AMZV ČR, PrS, kart. 65, f. 12, č. 164 276. Kópia, strojopis.